

Hom ha dividit l'era secundària en tres períodes: el triàssic, que pren el nom a causa de la seva subdivisió en tres pisos; el juràssic, així anomenat perquè fou a la regió del Jura on primer es trobà ben caracteritzat; i finalment, el cretàcic, l'etimologia del qual li pervé de la naturalesa dels sediments predominants en tota la seva durada: la creta. D'aquests tres períodes esmentats, el que fou afavorit amb una vida més rica i exuberant va ésser el juràssic, i donada la seva importància exposarè ací alguna de les seves principals qualitats.

Els terrenys que pertanyen a aquest període es presenten generalment en massissos argilosos i calcaris de formació marina; a diferents nivells s'hi presenten bancs ferruginosos i nòdols silícis, en mig dels quals les espècies fòssils hi són abundantíssimes, comptant-s'hi per milers, ço que indica la plenitud i puixança que la vida arribà a assolir.

Als mars juràssics que es succeeixen en tot el període, l'abundància de mol·luscs cefalòpodes és extraordinària; i particularment es desenrotlla la família dels Ammonitits, les característiques de la qual ressenyarem breument, car es diferencien notablement dels altres mol·luscs.

Els Ammonites, que visqueren durant molts segles, han desaparegut per complet avui dia; llur nom els ve de la semblança que presenten amb les banyes d'Ammon. Són uns mol·luscs amb closca circular, enrotllada en espiral, tal com molts altres del seu mateix tipus, i que existiren en tal abundància que per la sola enumeració i descripció breu de les característiques de cada espècie fóra precis omplir un volum ben extens. L'espiral de la closca està dividida en una sèrie de departaments, alguns dels quals estaven buids i els altres eren ocupats pel cos de l'animal; un tub posava en comunicació aquests departaments que podien amb ell omplir-se més o menys d'aigua, descendint o elevant-se així als diferents nivells oceànics. El funcionament era, doncs, anàleg al d'aquests grans aparells que sols serveixen per a la destrucció i que anomenem submarins.

Malgrat haver-nos deixat únicament com testimoni de llur pretèrita existència les restes fossilitzades de la seva closca, hom ha pogut reconstruir gairebé totalment l'estructura d'aquests organismes. Els Ammonitits del juràssic són els més perfeccionats, i són d'una diversitat remarcable, presentant-se algunes espècies en una forma graciosa i elegant.

Bibliografia: "Curs de Geologia aplicada a Catalunya", per Mn. Norbert Font i Sagué.

"Les Fossiles", per G. Tissandier.